

บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น

ธงค์ วงษ์จันทร์ (2538 : 48-50) กล่าวว่าความสูญเปล่าทางการศึกษาหมายถึงการที่รัฐต้องเสียเงิน เสียเวลา วัสดุ อุปกรณ์ และกำลังคนในการจัดการศึกษาโดยที่ไม่ได้ประโยชน์

มัย สุขเยี่ยม (2525 : 11) สรุปว่า การที่เด็กเข้าเรียนมีการขาดเรียน สอบตกซ้ำชั้น และการออกกลางคันจากโรงเรียนเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษา

ไกรพุด เพชรรัตนกุล (2528 : 33-34) ได้ให้ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษาว่าหมายถึง การที่นักเรียนเรียนไม่สำเร็จตามกำหนดเวลาเรียนในหลักสูตรความสูญเปล่าทางการศึกษาที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การที่นักเรียนซ้ำชั้นและออกกลางคัน

อัมพร วิจิตร (2520 : 28) กล่าวว่า ความสูญเปล่าทางการศึกษาเกิดจาก

1. การสอบตก
2. การพักการเรียน
3. การออกกลางคัน

แกคกิล และ แदनดีการ์ (Gadgil and Dandekar 1995 : 67) ให้ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษาว่า หมายถึงความไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของการศึกษาในระดับนั้น

สาเหตุที่ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2521 : 9) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษามี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางโรงเรียน
2. องค์ประกอบที่ตัวนักเรียน และพื้นเพของนักเรียน
3. องค์ประกอบทางสังคม และเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไป ของสังคมนั้น

เรวัต และ คุปตะ (Rawat and Cupta 1970 : 7-9) ซึ่งเป็นนักการศึกษาชาวอินเดีย กล่าวว่า

ความสูญเปล่าทางการศึกษา มีสาเหตุจาก

1. นักเรียนขาดความรู้สึกร่วมกันกับทางโรงเรียน

2. ความไม่เหมาะสมของการจัดเวลาเรียน
3. ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ต่อการศึกษาของบุตร
4. นักเรียนมีสุขภาพไม่สมบูรณ์
5. ผู้ปกครองยากจน
6. ประเพณีและสังคมไม่เหมาะสม
7. โรงเรียนไม่มีโครงการปรับปรุงที่ดี
8. สอบตกซ้ำชั้นเพราะระบบการวัดผลไม่ดี
9. นักเรียนอายุน้อย หรือมากเกินไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชัย วุฒิปรีชา (2509 : 8) ได้เสนอแนะถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้นมาก ได้แก่

1. สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง
2. ความแตกต่างทางภาษา
3. ครูมีวุฒิต่ำ
4. การสูญเสียเวลาเรียน
5. การบริหารงานการศึกษาขาดประสิทธิภาพ
6. ระบบการสอนไม่รัดกุมแน่นอน

ปัญหาการซ้ำชั้นของนักเรียน เป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการจัดการศึกษา เพราะการซ้ำชั้นเป็นการสูญเสียเวลาทางการศึกษา และทางเศรษฐกิจของประเทศ

สุข เดชชัย (2506 : 2) ได้ศึกษาตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นแปดคน พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้น ได้แก่ ครูผู้สอน ธรรมชาติของนักเรียน สิ่งแวดล้อมที่บ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ แต่ถ้าสิ่งเหล่านี้ กลายเป็นอุปสรรคของการเรียนแล้วก็จะทำให้นักเรียนไม่สามารถจะใช้ศักยภาพและความสามารถได้เต็มที่เท่าที่ควร และจากรายงานการวิจัยฉบับที่ 7 ของกรมสามัญศึกษา (2513 : 1-5) ก็พบเช่นเดียวกันว่า ผลการเรียนของนักเรียนจะดีหรือไม่นั้น กล่าวโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและวิธีสอน ตัวเด็กและการเรียนของเด็ก คุณภาพของการจัดการศึกษา สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และวิธีวัดผล

ในปี พ.ศ. 2506 ปราชญ์ ปรัชญารัชมมาวงศ์ (2526 : 76-77) ได้ศึกษาปัญหาของเด็กจำนวน 312 คน ปรากฏผลดังนี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นไปในลักษณะพื้น ๆ นักเรียนไม่กล้าถามในระหว่างเรียน หรือเลิกจากเรียนแล้ว ไม่กล้าขอคำแนะนำจากครู ทำให้นักเรียนมีลักษณะเฉื่อยชา มีกังวลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนว่ายากเกินไป ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างเด็กกับผู้ปกครองหลายครอบครัวมีลักษณะห่างเหิน ซึ่งมีผลทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เกิดความขัดแย้งกันในปัญหาเดียวกัน

บันลือ พุกกะวัน (2528 : 8-9) ได้กล่าวเกี่ยวกับสภาพของผู้เรียนไว้ว่าผู้เรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งนอกจากความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ยังมีสภาพบางอย่างเช่น สภาพทางโภชนาการของเด็กไม่ดี ทำให้เป็นโรคขาดสารอาหาร ปัญหาในด้านสุขภาพอนามัย และสติปัญญา ปัญหาเรื่องความพร้อมทางการเรียน ปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง เป็นต้น

ถวัลย์ มาศจรัส (2527 : 7-10) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน มีดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย เช่น สายตาสั้น ตาพร่า หูตึง หูหนวก เป็นต้น
2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา เช่น สติปัญญาไม่ดี อารมณ์ไม่มั่นคง เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ความเชื่อในเรื่องผีสง การนับถือ ซึ่งไม่ใช่ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนในเรื่องความรู้เก่ากับความรู้ใหม่
4. องค์ประกอบด้านการเรียนการสอนของครู เช่น ครูถ่ายทอดความรู้ไม่ถูกวิธีไม่สนใจ หรือขาดการเตรียมการสอบ ครูมีอารมณ์ฉุนเฉียว ครูชอบละทิ้งห้องเรียน เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียนอย่างมาก
5. องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ เช่น พ่อแม่ยากจน ก็มักจะให้นักเรียนขาดเรียนไปช่วยทำงานบ้าน เลี้ยงน้องบ้าง ทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2527 : 17-21) ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาค่าชั้นของนักเรียนซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วยครูประจำชั้นและผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,450 คน พอสรุปผลได้ ดังนี้

สาเหตุของการซ้ำชั้นที่สำคัญ ๆ มี 2 ประการ คือ

1. นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ครบ เนื่องจากขาดเรียน
2. นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1. นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ครบเนื่องจากขาดเรียน เพราะ
 - 1.1 เจ็บป่วยติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ
 - 1.2 ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการมาเรียน เพราะยากจน
 - 1.3 ผู้สอนไม่สอนตามแผน
 - 1.4 ผู้สอนลาบ่อยครั้ง
2. นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ เพราะ
 - 2.1 ครูยึดถือเกณฑ์ตามระเบียบวัดผลและเกณฑ์ของครู
 - 2.2 การวัดผลปลายภาคและปลายปี

นิคม คำนวนมาสก และคนอื่น ๆ (2516 : 121-126) ได้สรุปการวิจัยการสอบตกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยที่สำคัญที่สุด ได้แก่

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากตัวเด็กเอง แบ่งออกเป็นข้อย่อย ๆ ดังนี้
 - 1.1 สถิติปัญญาไม่ดี
 - 1.2 ขาดอุปกรณ์การเรียน
 - 1.3 มีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย เช่น ประสาทสัมผัสไม่ดี
 - 1.4 ขาดความพร้อม
 - 1.5 มีปมด้อย
 - 1.6 ขาดเรียนบ่อย
 - 1.7 ไม่สนใจเรียน
 - 1.8 เกียจคร้าน
 - 1.9 ไม่เข้าชั้นเรียน

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

นักเรียนกลุ่มที่สอบได้มีผู้ปกครองที่มองเห็นความสำคัญของการศึกษามากกว่า และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มที่สอบตก

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและครู

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและครู ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน อาคารเรียนและห้องเรียน บริการต่าง ๆ อัตราส่วนระหว่างจำนวนอาคารเรียน ห้องเรียน ครูต่อจำนวนนักเรียน ความแออัด การขาดอุปกรณ์การสอน ปัจจัยเกี่ยวกับครู เช่น ครูมีชั่วโมงสอนมาก เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความถนัด ไม่ชำนาญการสอน ปัญหาส่วนตัวของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาไม่ดี

- นิดา วุฒิชัย (2528) ทำการวิจัย เรื่อง การสำรวจปัญหาของนักศึกษาที่อยู่ในภาวะรอพินิจครั้งที่ 2 และ 3 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2527 ผลการวิจัย พบว่า

1. พื้นฐานด้านการเรียนของนักศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลต่อการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย และนักศึกษาส่วนมาก ผลการเรียนจะลดลงกว่าการเรียนในระดับมัธยมปลาย โดยเฉพาะนักศึกษา ชั้นปีที่ 1

2. ทักษะการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์และทักษะการจดการบรรยายของนักศึกษาควรได้รับการพิจารณา

3. การจัดที่พักให้นักศึกษา ต้องพิจารณาให้มาก โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 การจัดให้นักศึกษาได้พักอยู่กับนักศึกษาคณะเดียวกันหรือรุ่นพี่คณะเดียวกัน จะช่วยนักศึกษาได้มากทางด้านการเรียน

4. กลุ่มเพื่อน มีผลมากต่อนักศึกษา ถ้าผู้บริหาร อาจารย์ ให้ความสนใจเรื่องนี้ จัดกิจกรรมที่ดีสำหรับการใช้เวลาว่างของนักศึกษา

5. นักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน ไม่ใช่ นักศึกษาที่มีปัญหาทางการเงิน และปัญหาทางครอบครัว

6. อาจารย์ที่ปรึกษาขาดความเป็นกันเองกับนักศึกษา ขาดกิจกรรมสื่อสัมพันธ์ การวางแผนทางการเรียน

7. นักศึกษาไม่มีความมานะพยายาม บากบั่นในการเรียนและการแก้ปัญหาเท่าที่ควร

8. เพื่อนต่างเพศมีผลต่อการเรียนของนักศึกษามากและขึ้นอยู่กับความมั่งคั่งของความรัก ถ้าความรักเป็นไปด้วยดี ก็จะมีผลในทางบวก ถ้าความรักแตกสลายก็จะเป็นผลในทางลบ